

LO GERONÉS

SETMANARI DE AVISOS Y NOTICIES
PORTA-VEU DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1 pesseta trimestre
Fora	1'25 id. id.
Estranger	1'50 id. id.
Un número 10 cèntims	

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

CORT-REAL 7-1.º

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que s' remetin á la Redacció, se'n donará compte en lo Setmanari

Any 5.º

Diumenge 20 de Febrer de 1898

Núm. 201

SECCIÓ GENERAL

IMPRESSIONS

L'acorassat «Maine», aquell barco que 'ls Estats Units havian enviat á la Habana, se'n va anar á fons dimars al vespre, á conseqüència d'una voladuraquina causa no se sab encara de cert, però que se creu deguda á la imperfecció d'algun dinamo dels destinats á la producció de la llum eléctrica. Aquest accident casual féu centenars de víctimes, y posá de manifest los bons sentiments del poble de la Habana y particularment de les tripulacions dels nostres barcos de guerra, anclats aprop d'ell que féren lo que pogueren pera salvar de la mort als infelissos naufrechs que cridavan socors. Totes les prevencions en aquells moments se fongueren, tots los odís s'apagaren, y aquells homes, que potser una hora avans haurian desitjat anar á canones, exposavan la seva vida pera salvar la dels qu' havian mirat com á enemichs.

Aquest exemple bell y sá, donat pels qui tenen lo deber de batrers y pels qui s' baterán demá que 'ls hi manin, hauria de fer obrir los ulls als qui tant als Estats Units com á Espanya atíen als dos pobles pera que s' barallin. Aquestos, aquí y allí, son dels que tenen la seguretat de que á n' ells no 'ls hi ha d' arribar cap bala.

Axi com l' acte noble dels nostres marinos fóu un moviment espontani del cor, l' obra d' aquestos no es espontánea sino reflexiva, no arrenca del cor sino de la malicia y del càlcul.

Pretenen defendre l' honor nacional y lo que defensen son los seus interessos particulars y de bandera. ¿Qué té que veure la pàtria ab lo negoci dels que venen als cubans armes y municions y menjars y roba y ab los que han comprat títols del dente creat pels insurrectes á cap diner; ó ab los que defensen per sobre de tot lo mercat antillá, los títols emesos per Espanya á càrrech del Tresor de Cuba, los càrrechs retribuïts de l' illa, ó la consecució dels seus propòsits polítics?

¿Que se 'ls ni dona á n' ells de la pàtria; que del bon nom de l' exercit? No son, per ventura, los que han fet revolucions, los qu' han fet guerres civils, los que l' han empobrida y arruïnada, y 'ls mateixos que treballan pera reproduhir la época dels pronunciaments mentre siguin en profit seu? ¿S' han preocupat may de la major ó menor justícia de les causes?

De segur que ningú se podrá creure de bona fé que 'ls insurrectes cubans hagin sigut mirats ab simpatía, no pels Estats Units sino per molts pobles civilisats d' Europa, sense que Espanya hagi donat motius per axó, ó sia, sense que la política espanyola á Cuba hagi sigut vexatoria, sense que en la governació de les Antilles hagin predominat sobre la justícia 'ls interessos de tota mena.

Volguer fer servir l' honor nacional pera encobrir les faltes y defectes dels encarregats de governar la nació, es un abús, es un procediment indigne que paga la Patria ab sanch y ab diners.

¿Perque lo que s' ha fet ara, no s' havia fet avans de la insurrecció? ¿perque no s' va fer totseguit de comensada aquesta? ¿Qué té que veure l' honor nacional y l' bon nom de l' exercit, ab la falta de previsió, ab la ineptitud dels nostres governants?

Espanya, lo poble espanyol no pot esser solidari dels prejudicis dels qui 'l governan; ni 'l seu honor pot estar á la mercé dels que volen utilitzar-lo pera 'ls seus fins; perxó, com ja varem dir temps enrera, Espanya ab la guerra de Cuba no s' ha entusiasmat, no ha sigut aquesta una guerra popular, y 'l poble ha pagat lo que li han fet pagar, y ha anat á Cuba 'l qui no ha sigut altre remey qu' anarhi, y prou. De diners no ha donat y de voluntaris ne se'n troban.

Y 'ls partidaris de la guerra ab los Estats Units, que son los mateixos que fins ara ho han sigut de la guerra per la guerra, están disposats á fer lo sacrifici de la seva persona y dels seus diners pera tornar per la honra de la pàtria que diuen compromesa?

Quan una causa es realment patriótica, quan es realment nacional, lo poble s' ha anticipat sempre als governants y fins ha fet, com al any vuyt, lo que aquestos no feyan ni volian que fés. Pero quan no ho es, son inútils totes les excitacions y més quan no s' predica ab l' exemple. ¿Quina fé, quin patriotisme han de comunicar al poble 'ls que no 'n tenen ni 'n demostren?

Nosaltres, que en la desgracia del «Maine» hi veiem un motiu pera la pacificació dels esperits, desitjariam que la gent de seny d' aquí y de fora tragués de la conducta dels marinos espanyols y del poble de la Habana les conseqüències que naturalment se'n desprenen.

Y.

DISCURS

llegit per lo president de la «Lliga de Catalunya»
D. Pere Aldavert, en la sessió inaugural d' aquest any.

(Continuació)

Un poble no es més rich ni menos rich perque tinga moltes mojudas de terra. Una nació no ho es perque hi tinga las planas d' Aragó ni las clivelladas terras de la Manxa. Un imperi no ho es perque 'l carril hi pugua recorre horas y més horas d' estepas, plenas de migrats rebolls y herbotas al estiu y cubertas vuyt mesos l' any d' un llensol blanc. Catalunya era pobre de diners en los alhors de sa vida y ja en los alhors de sa vida feya grans empresas en art y navegació y en industria, demostrant que no son d' absoluta necessitat pera ella las xemaneyas. Lo pressegueret de vinya, si 'l cuyda be 'l pagés y li sab fer escorre un xich l' aygua de las plujas, també 'n fa molt de fruyt. Y 'l fa dolís y gustós. Tot es saberse entendre y treballar, que treballant y sabentse entendre nasqueren hermosíssimas iglessias en pobles petits petits, mentres anava pujant la catedral de Tarragona; castells senyoriais dalt de serrats, d' arquitectura més gentil que molts palaus de rey que s' fan en las capitals d' ara; Llotjas bona cosa més bonicas que 'ls mercats d' avuy, y Casas del Comú que fan la vergonya al Hôtel de Ville de Paris y d' altres ciutats de milions d' habitants.

¿Pera qué s' necessita la grandaria? ¿Pera ser més á viure de miserias? ¿Pera aixecar exercits de 800.000 soldats que 'l talent d' un Moltke desfá en pocas setmanas? ¿Pera embarcarne 220.000 y que uns quants negres fuetejats, ups quants metjes y apotecaris y senyors de la Habana convertits en caps de partida y tres microbis tropicals n' heguin la entrega?

No 'ns hi semblém de rés los catalanistas als homes de partit y als esbojarrats que 'ls segueixen perque una idea de no-res la saben estiragassar fins á ferne un discurs parlamentari. Nosaltres pesém y mesurém, calculém lo que val un tros de terra y las vidas que costa; observem qui son los que fan sortir lo lleó y perque 'l treuhen de la gabiá; mirém si 'ls més interessats son los que donan l' exemple del sacrifici; las conseqüències que l' esforç sobrehumá que s' fa avuy portará á las generacions que pujan y á las que tenen de venir després; la rahó dels uns y dels altres; si s' ha castigat ó s' té pensament de castigar als que han promogut la actual catástrofe ó si s' té la idea de deixarlos tranquils fomentant novas ambicions y novas ineptituds y encara nous robos; las responsabilitats y 'ls guanyes que tocan á cada regió d' Espanya. Y després de tots aquestos càlculs dihéim lo que dihéim, que nosaltres darém la segona passeta si 'ls que més hi tenen interés donan la primera y que la segona gota de sanch la darém quan ells n' hajan ja donat una pa-

langana. La darrera passeta may: prous pobres de Castella venen á Barcelona á demanar caritat; prous n' hi han aquí pera llansarla pera donar gust á quatre salvatjes. Y en quant á la darrera gota de sanch—per més que no tingués de servir de res á la patria, perque encara 'ns ne quedaria una xicra que ja hauriam llensat lo darrer badall—no la volém llensar tampoch nosaltres ni que la llensi cap soldat forsat. Que la llensin aquestas feristelas que rondan per las redaccions y pel Parlament; per Cassinos y Jochs de Pilota. Que la llensin élls que no la tenen de persona.

L' esforç que s' ha fet hauria bastat pera regenerar las regions d' Espanya que encara conservan un xich de energia. Ab los diners llensats; ab las forsas perdudas passejant fusells y municions per los boscos y garrichs de Cuba; ab los cavalls extenuats de fam y set y causament y morts de balas enemigas, s' hauria pogut obrir la crosta d' Espanya per cent indrets; per aquestos cent canals hi haguera pogut circular tranquilament l' aygua que, enlloch de regar la terra, ara corra esbojarrada Ebro y Guadalquivir y Tajo y Duero avall; s' haurian pogut instalar molins y fábricas per tot arreu que haurian convertit en jornalers de deu rals los que ara ho son de quatre; no s' hauria d' obrir seguidament lo port de Barcelona als cereals del Mar Negre per la por de veure morir de gana á regions essencialment bladeras, y s' hauria aturat aquesta espantosa emigració á la Argentina y al Alger y á las ciutats industrials de Catalunya.

S' hauria fet aixó y no hauriam vist tants héroes pintats y consegüentment no s' haurian creat tants sous. Duas ventatjas enlloch d' una. Y tres y quatre si tant ho anavam á apurar.

¿Qué es la Espanya d' avuy covada á la escalforeta del absolutisme parlamentari? ¿La mort al camp. Una vida enlluhernadora en tres ó quatre ciutats; vida de Rambas; vida de plassas de toros deu cops cada any; vida de cassinos y cafés dos cops cada dia.

En los plans de Castella no hi ha pagesias; á las pagesias nostras no hi ha diners. Lo jovent, si 'n fuig, no hi torna; los vells que hi han nascut s' hi quedan perque si, perque més enllá dels 50 anys creix l' amor al terrós; fins l' amor á la vinya morta per la filoxera; fins l' amor al camp que ja no lleva potser de tant que llevava quan á la Espanya hi havia regions ab vida propia; potser perque, per no saber res, la generació actual no sab que á las terras no se 'ls ha de demanar sempre la mateixa mena de fruyt, potser perque las yuntas de bueyes y 'ls pares de mulas que sempre tenen los castellans á la boca son pintats tant solzament á las estampas de Sant Isidro, y, essent de paper, es natural, no tenen forsa pera estripar la terra.

No la tindrà 'l regionalisme la forsa que cal pera la vida á las regions massa perdudas. N' estich desenganyat. Per aixó no soch més que catalanista. No més que aixó, que no es gayre. Tot l' esforç que desde aquí hi fem, será 'l que fa l' hisendat que ompla á bell-ull de vinya americana un terror massa carregat de cal. Mentres las arrels son somas viuen ó sembla que viuen los ceps novells; pero aixís que enfondeixen un xich vé la cloróssis, ve la mort, ve la ruina per l' atolondrat pagés que no sabia que las plantas del seu só tenian de ser diferentas de la que 'l vehí plantava en terreno argilós. Als rasos del cor d' Espanya un ni sab lo que 'ls convé. Ha fugit la vida de la terra, ha fugit la aspiració del home. Que li convé á aquella pobre gent? Un cibader per anar á captar y ánimas piadosas que la amparin. Als mals no hi veuhen ells tampoch altre remey, y 'l que no se 'n va carretera avall cap á Llevant, se 'n va carretera amunt cap á Madrid, hont li donarán, si ho capta be y te alguna coneixensa, lo nomenament d' un empleo honrat ab que no podrá viure, ó una patent de corso si es prou aixirit pera compendre, sense que li diguin, que 'l corso no es tot pera 'l capitá, sino que n' té de treure la mota per l' armador.

Y á las grans ciutats que hi passa? No parlem de las trentacinch capitals de provincia en que may s' hi

senten més que conversas de canonges y militars y assentadas de café d' empieats y telegrafistas. Que hi passa en las altres catorze capitals d' Espanya? Que hi passa sobretot á Valencia y á Sevilla y á Barcelona? Que hi passa? Donchs tampoch hi passa res de bo. Molts desequilibrats que riuen mentres ploran los que tenen motiu pera plorar, los que esperan cada vespre y cada matí una mala nova de Cuba ó de Filipinas, y que no 'ls fa parar la rialla ni 'ls esmortueix la satisfacció lo perill de que 'n sian víctimas las personas que havian tingut á la vora, los mateixos del seu servey, los fills de la que 'ls nudrí y redtá y bressá quan encara duyan bolquerets. Molts homes que si treballan per grans industrials guanyan un bon xich sense arreconar res; moltas noyas que si treballan per los botiguers guanyan poch y van bastant bonicas. La descomposició general també ha escampat la mala lleuor entre las classes baixas y entre 'ls agents de la autoritat. La noya que, desesperada, llenza un dia agulla y didal, no tindrà de dormir al ras, no cal que se 'n preocupi; pero si algun dia fuig del niu que 'l vici li ha triat y vol regenerarse treballant altra cop, la policia la cassará y li tornarà baldament sia d'arestas. La llibertat no las consent aquestas escapadas á peu y quant lo sol es alt. A passeig, en tot cas, hi anirá ab vestits de seda, en cotxe y acompanyada d' una mamá postissa.

Alguns pobres d' esperit s' esglayan de las nostras ideas. Un poble abatut no es que 'ls agradi, pero també tenen por de las feridas. L' exemple del '73 los té aturdits y 'l que baile, que 'ns han glosat deu anys de carrera 'ls diaris conservadors, lo tenen clavat al mitj del front.

Donchs si ho reflexionan bé, ni aquella terrabastada de la plassa de Catalunya; ni 'ls preparatius que havia fet avans en Vilalta; ni la guerra carlina; ni la descomposició del exércit; ni las beneyterias dels voluntaris de Sant Jaume y de Bethém, signifiquen res al costat de las desgracias d' are. Aquella vide ximple feya molta por y ben poch de mal. La vida sossegada, l' aclaparament d' are, aqueixa resignació morta, de soroll no 'n fa gens, pero de terror ne tindria de fer cent vegades més que lo d' allavoras. De tiros se 'n sentian molts y molt de prop, pero de morts no 'n queyan gayres. Ara de tiro no 'n sentim cap, y 'ls carrils no paran de portarnos ferits y malalts y 'l telégrafo de parlarnos de morts. Llavors lo diner corria lo mateix á Barcelona que á Montanya. Avuy lo diner s' envia lluny y no torna. La sang bullia; avuy es freda com de llagardaix ó d' escorsó.

(Seguirá)

La ensenyansa del dret Catalá

EN NOSTRA UNIVERSITAT

2.ª Conferencia.—18 de Janer de 1898

Reprengué 'l Sr. Trias las conferencias de Dret Civil Catalá, y las reprengué ab tant entusiasme, fou tan eloquent sa explicació, de tal manera feu ressaltar las excelencias de nostras institucions juridicas, que 'ls concurrents ab pena ofegavan son entusiasme y sens donarsen compte l' interromperen ab expressivas mostrars d' aprobació.

Seguint l' estudi dels elements constitutius del Dret Catalá y havent tractat en la primera conterencia del Dret Romá y del Dret Canónich, comensá 'l dimars parlant del tercer element ó sia del Dret indigena, del que es molt difícil ferne la historia, ja que sols se se troban pejjadas que revelan la influencia dels goths, barrejjadas ab las que deixaren las institucions feudals y las naturals al desenrotlló juridich de la regió.

Analisantlo, digué, s' hi troben dos caràcters fonamentals: primer un gran amor y respecte á la llibertat, y segon un fort enllás social intimament orgánich. Lo primer, lo respecte y amor á la llibertat, lo trobem fins al punt de que 'l dret privat de Catalunya, que es essencialment liberal, conseguís l' ideal de donar la major llibertat possible al individu dintre de lo que consentin los interessos socials á semblansa de lo que succehia en lo dret Romá dels primers temps, suposant en lo ciutadà prou sentit juridich pera que no abusés dels drets que la lley li concedia. Y aquesta llibertat se justifica en un poble com lo catalá, en que fins los comerciants acudian á Sant Ramón de Penyafort pera que 'ls hi dictés lleys morals á que atendes en sos tractes, y que, essent com deya 'l rey Martí en las cortis de Perpinyá, «lo més lliure de la terra» avaluava en tant sa llibertat que instintivament veyia en sos vehins la primera amenssa á sa conservació.

Aquesta llibertat es lo primer factor en la formació del dret y es lo que dona aytal importancia á la costum, ja que á ella 's deuen los Usatges, lo Llibre de las costums de Tortosa y altres, arribantse á donar á la costum valor práctic per la Constitució de Jaume I de 1254 en que s' establi que «sien fetes en tota causa secular allegacions segons los Usatjes de Barcelona, segons les aprovades costums de aquell loc abont la causa serà agitada.»

Libertat que fou admesa y respectada en las relacions juridicas traduhintse en la facilitat de contractar, tan admirable en nostra patria, que fins per pocas lliuras s' otorgavan capitulacions matrimoniales, y, per migrada que fos una herencia, 's disposava en testament, enlayrant, per llógica consecuencia, la institució notorial y fent del notari lo confident de la familia per compte del «tipo sainetero» tan ridiculizant en altres paissos.

Lo segon caràcter fonamental del dret indigena ó sigui l' enllás social sólidament orgánich, lo probá 'l senyor Trias diheut que 'l ciutadà catalá que portava dintre de si la vida, buscava la seva crosea en los organismes que ell mateix s' havia format, y que d' un modo absolut corresponian a son modo de ser. Lo catalá tenia per aquets organismes tal interés com que eran lo complement de sa existencia, compenetrantse é influhintse reciprocament, com succeheix en tot poble gran y digne, y com no 's troba en cap poble decadent, abont l' individu, allunyat y divorciat de tota autoritat, sense forsá pera resistirla, y abatut y miserable pera modificarla, s' arrossega á sos peus, buscant en la humiliació modo de resistir una tirania que no 's veuhen aq cor de rompre y acabar. Alashoras, digué 'l senyor Trias, es quan surten continuament de las provincias cap á la capital comissions de gent que van á demanar lo que es un dret que no se 'ls pot negar, pidolant com á favor lo que 's poden pendre, servint de bufons als senyors que manan y fentlos riure ab sos anticuats trajes que en ells semblan alashoras «libreas de esclavos con que se presentan ante sus señores.»

Per aquell enllás social concediren á la familia la importancia que té, y la feren estable y arreiada. Comprengheren los catalans que la familia no era una sola generació, y aixís, pera que 's perpetués, posaren trabas á la primera, pera que las vinentas generacions ne sortissen afavoridas. Se comprén aixís la estabilitat de la familia agricola, en la que per llarchs anys y fins per centurias se perpetuava en una casa la propietat, y de la industrial, en que un gran número de generacions se consagravan á la mateixa industria.

Per aquest enllás, los catalans, sociólechs práctichs, solucionaren lo que avuy constituheix un problema difícil, la divisió de la propietat y sa possessió pel major número possible d' individus per mitj del enfiteusis, arrendaments á llarchs plassos, mitjeria, rabassa morta, etc. Y orgánich socialment era 'l dret catalá al regoneixer á las fundacions y corporacions lo dret de propietat.

Y fet aquest estudi del element integrant de nostre dret civil, entrá á estudiarlo en relació ab l' ambient modern.

La influencia forastera á nostra terra, comensá dihent, se nota desde que per mitj d' en Ferran d' Antequera veniam essent regits per la monarquia castellana, comensant ab ell la lluyta de nostre poble pera deslliurarse de sas continuas imposicions y prenen diferent caràcter y forsá segons las épocas. Fou mansa y tranquila quan Carlos I y Felip II, que, més justos ó més hipócritas, respectaren més á nostra patria ó dissimularen millor sas antipatias á nostra terra; fou forta y violent ab en Felip IV y 'l Comte-duch d' Olivares; cayent y endogallantnos lo centralisme, quan tinguerem la desgracia de fernos partidaris del Arxiduch.

Duas notas, afegí, s' observan en lo centralisme:

Lo centralisme, que presenta com á notas principals, en la forma, una tendencia aprioristica, y en lo fons, un individualisme atómich, va neixer gracias á una escola filosófica que, prescindint de lo tradicional y natural, concebí un home abstracte, separat y sense relació ab las categorias socials, deificantlo y proclamant que la llibertat es un fi y no una facultat ó medi. Aquesta filosofia disolvent, acabá l' antich règimen, implantá 'l centralisme y creá un estat legal engendrat, no del cast matrimoni de la recta rahó, de las necessitats y condicions de la terra y l' estat moral del poble que 'l habita, sinó del luxuriós concubinatje (com diu En Torres Bages) del principi revolucionari ab la desenfrenada ambició d' apoderarse absolutament del govern del pais. Centralisme que s' introduhí y 's sosté, gracias primer al absolutisme del sigle passat, segon al esperit sectari, tercer al parlamentarisme y quart á la debilitat, apatia é ignorancia del poble.

Filla d' aquest centralisme es la tirania burocrática que arreu s' extén, que tot ho absorbeix, que domina en tots los ordres de la vida, que acapara todas las facultats, acabarà ab todas las energias individuals y que compta pera prevaleixer ab un exércit d' empleats. Tot se centralisa; ho está la administració, ho está la ensenyansa, y 's vol que ho estiga 'l notariat. «Penseu lo que serà un poble que tingui 'l secretari amo de la vida municipal, foraster; lo mestre encarregat del pervindre científich, foraster, y 'l notari, que té en sos llibres la conciencia del poble, foraster.»

En lo dret privat, dintre 'l règimen modern s' hi nota una verdadera antinomia. Mentres en lo polítich se concedeixen tantas llibertats com son possibles al home, se li restrenyen en lo civil, tant també com es possible, contrastant en gran manera ab nostre dret, que feya correlativas las llibertats políticas ab las civils. Regoneixen nostras lleys la llibertat de la familia mitjansant los capituls matrimoniales, llibertat en la tutela y curatela, llibertat testamentaria, llibertat de contractació. Lo règimen modern atentá á la llibertat de contractació oposantli obstacles de tota mena d' ordre fiscal, y vol falsejar al notari donantli un caràcter oficial incompatible ab lo que es y deu representar. La llegislació catalana buscava la solidés de la familia. A la moderna li es igual que aquesta no tingui fesomia propia, respectant y considerant més l' interés estrany qu: 'l familiar.

Lo dret catalá establix la impossibilitat d' enagenar las dots; lo dret modern permet sa renuncia. Lo catalá impideix l' afiansa-

ment de la dona, s' oposa á las retrodonacions, distingeix en los camps la situació dels fills lligitims y dels illegitims; lo dret modern permet los afiansaments, dona lloch á las retrodonacions, equipara als fills lligitims ab los illegitims.

F. R.

Noticies

Oficials

AJUNTAMENT.—Sessió del dia 16 de Febrer.—(2.ª convocatoria.)—Baix la presidencia del Sr. Alcalde se reuniren 6 concejals que prengueren los següents acorts:

Aprobar la acta de la sessió anterior y la extraordinaria del 12.

Concedir á D. Felip Puxan la poda del planté d' arbores de la Devesa fent seva la llenya.

Admetrer los terrenos cedits per don Ramon Casagran pera prolongar lo carrer del Nort.

Expropiar un safreig de don Bonaventura Cristiá y un peiti, per la mateix prolongació, instruhint lo expedient correspondent.

Adquirir básculas pera las Pescaterias.

Fer tocar sardanas en la Plassa del Vi durant los dias de Carnestoltas.

A *El Norte* no li caygut bé l' article que publicarem ab titol de «Gropada». Nos califica d' escéptichs, d' antipatriotes de tenir lo cor petit, etc. etc. No podem ferhi més. No hem recut pera buscar rahons cada die á l' un ó á l' altre, ni pera denar gust als qui pels seus fins voldrian mourensen á nosaltres, aixís com no 'ns poden enternir les passades que á la patria dressan los qui desde una redacció de periódich no tenen cap escrúpul en empényerla pel camí de la seva perdicció, ni de cometre per mires més ó menys interessades lo seu present y l' pervindre. Perxó escrihim y treballam perque 'ls que bé ó malament governan la nació no 's dexin portar pels qui han comenhit en primer terme á ocasionarli los danys que sofreix, y per qui no, tenintne prou encara, ni buscan de majors.

No 'n som nosaltres dels que abominem de la conducta de los Estats Units, solsament per lo que 'ns perjudica. Nosaltres n' abominem per la seva mateixa injusticia, y abominem d' ella tant 'l que 'l usa es los Estats Units respecte de nosaltres, com una altra nació qualsevol qu' abusi de la seva forsá contra 'l que creu mes petit. Perxó diguerem lo del *testament d' Isabel Católica*, frase de tots los polítichs que entenen la honra de la nació y la gloria d' Espanya, desde En Castelar fins á Don Carlos, los compros los que firmaren lo manifest ó programa de Lerdan, pel mateix estil que 'ls Estats Unit entenen y aplican la doctrina de Monróe.

¿Qué 's busca ab una guerra ab los Estats Units? ¿S' hi busca gloria? ¿S' hi busca profit? Donchs, si no s' hi busca y no hi pot trobar res d' axó ¿perqué demanarla? ¿perqué contribuir á que arrivi 'l cas de ferla necessaria, de ferla imprescindible?

Lo bon sentit, lo patriotisme verdader, aconsella apartar de la nació tots los mals que pegan amenassarlo. Si la guerra que sigui pels seus passos contats, per no haverla poguda impedir; no per haverhi fet per la nostra part res pera provocarla.

Y lo que diu lo bon sentit es lo que vol y desitja la nació que no s' ha de confondre, ni ab los cridayres per sistema, ni ab los cridayres per conveniencia. ¿Son per ventura aquestos los que han fet, ni ferán cap sacrifici per la patria? ¿Quants voluntarierrejan á Cuba? ¿Quins diners han donat los patriotes al Govern pera poguer sostenir la guerra?

—Hem rebut un opúscul titulat «Antecedentes relativos á la instalación parcial y al complemento de la instalación y servicio del alumbrado público de la Ciudad de Gerona, por medio de la electricidad», qu' ha publicat l' Ajuntament pera illustrar el assumpto de la iluminació eléctrica de Gerona. Com la cosa s' avalua, prometem llegirlo y dir francament després lo nostre parer.

—Lo dia 24 d' aquest mes findra lloch en lo Teatre Real de Barcelona l' estreno de la obra póstuma de don Joseph Palau y Codina, «Lo nuvi».

—Lo dia 12 del corrent un bon número de socis del Centre Catalanista celebraren ab un sopar lo quart aniversari de la fundació del Centre, regnant entre 'ls comensals la expansió y alegría per pis d' aytal actes. Al destaparse'l xampany brindaren los Srs. Sureda (Alfons), Botet, Brunet, Fontanilles, Franquesa, Saguer, Viayas (Joan), fentho tots per la prosperitat del Centre, pel triomf dels ideals catalanistas y celebrant que 'ls principis autòctons fins ara tant combatuts y que 'l catalanisme sosté, s' hagen imposat per la necessitat, y per la justicia que enclouhen, á sos textos enemichs, haventlos aplicat lo govern central á la governació de les Antilles. Foren tots molt aplaudits. Lo sopar s' acabá á los quarts d' onze de la nit.

—Lo nostre bon amic y consoci En Francisco Babot ha agut la desgracia de perdre per sempre á son fillot gran, lo associem de tot cor á son dolor y al de tota la seva apreciable familia.

—Lo procurador dels Tribunals don Frederich Bassot traslladat son domicili y despatx al carrer del Progrés, número 29, primer pis.

—Copiem de *La Renaixensa*:

«A son temps rebérem una fulla del simpático *semanario Olotí* ab la qual se despedia temporalment de sus abnats...»

SECCIÓ LITERARIA

AVIS MISTERIÓS

No sabia pas quina hora era, ni tenia certesa de que fos vespre ó matinata. Un ensopiment estrany, pesat, morbós, entorpia 'l meu cervell... Al mateix temps sentia cert disgust fondo, certa pena aclaparadora, mes no 'n podia recordar las causas. No 'm recordava de res, de res enterament. En va m' esforcava en escorcollar las foscors de la meua imaginació, cercantli alguna no ben apagada remembransa. Era inútil... No lograva més que augmentar lo meu neguit, la meua fonda pena.

Lo dia era trist. Ensotrava 'l cel una nuvolada d' un gris fosc, que ab prou feynas deixava passar una claror esmortuhida. M' esdeingué la sospita de que estava nevant y, pera assegurarment, vaig sortir á la finestra y escampi per defora la mirada de mos ulls térbols. Bella estona vaig haver d' estar ullejant pera convèncem de que no hi havia neu en lloch. Las meas percepcions eran sordas y penosas... Me quedí contemplant la negror de boscos, que s' estenia devant meu y vaig pensar: son los boscos de Montnegre... Es que soch al mas. Y com si no n' estés ben segur, vaig repetirme en alta veu: sí, sí, soch al mas Sabat.

Creguí que la soletat me sorprenia y vaig anar en busca de gent. M' encaminí á la cuyna, á una cuyna gran, negra, fumosa, ab lo pis de roca y terrè y 'l sostre altíssim y de canyas ensutjadas. Allí, sota l' ample bógit acompanyat de la xemeneya vegí seguí en lo banch escó al massover y á la masovera. Abdós estavan ab los brassos plegats sobre 'l pit, sense dirse un mot, sérios, capbaixos y grochs, molt grochs. Pel moviment imperceptible de sos llavis compreguí que resavan. ¿Seria un rastre de llágrimas lo lluentor que serpejava per la galta de la masovera? Allí 's passava un gran disgust que jo 'l sentia, encara que no 'n recordés los motius.

Mentres examinava aquella escena ab un esporugiment inesplicable, notí en lo fons d' un corredor la figura esbelta, grave y melangiosa de la meua mare. Tota traspostada y esblanchida, la simpática dama vingué cap á mí, m' abressá, y estampá en mon front un llarguissim petó. Sos llavis eran frets com una flor d' aloch mullada per la rosor del Novembre. Sos ulls grossos y serens expressavan una tristessa inesplicable. Jo 'm posi á plorar en sos brassos... mes no sabia pas per què.

No podém entretenirnos més,—me digué á mitja veu.—Y abdós sortirem de la casa y caminarem... caminarem... Recordo que no feya un alé de vent... Las fullas secas dels polls y carolinas, al despendres de las branca queyan á plom, com aucells morts. ¿Ahont nos dirigiam per la ribera de aquells torrents solitaris?

Las boscurias s' anavan acostant... Entrárem eu un bagueny rónch, ombradis, poblat de grossos suros vells y esparracats... Era la sureda vella de Montigalá, una sureda improductiva, que no s' havia carbonat, perqu' 'ls carretatges haurian valgut més que la mercaderia. S' havia deixat que aquells arbres gegantins anessen morint per sahó y tal volta feya més d' un segle que malaltejavan. Prou que la coneixia jo la sureda vella de Montigalá, paratge pavorós, ahont no havia sentit may refilar cap moixó, ni cantar cap llenyatayre. Allí l' ayre era humit y estava impregnat de fetors de resclohimient y floridura semblants á las que's percebeixen en una cambra habitada per miserables.

La mare, á alguns passos de distancia de mí, caminava silenciosa vessant avall de la montanya. Jo la seguia atontat, llambregant ab basarda aquells surassos caduchs, que caragolavan sobre mon cap sas branca malgirbadas, cobertas d' una llarga molsa, blanca com los pels d' un jayo. Ratats molts d' ells arrán del sol pels ricarts, trepats pels corchs, escorxats y escamisats á trossos; minats alguns per pedriduras, que 'ls hi convertian lo cor en una massa groga y toba, que 's desfeya al més petit fregadís en una serradina impalpable com lo tabaco de pols; abonyegats altres per monstruosos tumors, que 's reventavan y regelimavan, formant en terra sinuosos xaragalls; aqueixos buydats per esboranhs espantosos; aquells esberlats de dalt á baix y ab la meytat dels feixuchs membres cayguda á llurs peus; tots colossals, nafrats, entrenyinat y polsosos, presentavan un aspecte grandió de desolació, que esferehia. Se diria que eran condempnats per Deu á un sofriment terrible sense gemegor ni esglay de cap mena.

¡Que estensa, que interminable era aquella sureda!... May m' ho havia semblat tant... Y la claror del dia anava mimvant, com si 's desmayés la tarde part d' allá de la nuvolada. ¿Eram donchs á cap vespre?... Jo tenia intenció d' enrahonar, de dirigir alguna pregunta á la mare; mes la meua voluntat balba y esmaperduda no trobava 'l ressort secret que la comunica ab los sentits y, malgrat mos esforços, la veu no 's formava en ma gargamella contrèta. ¡Quin patir, Deu meu!...

De sopte, al lluny, cap avall, reparí entre la brossa á un home que devallava ab una maleta á coll. Aquesta visió me va suggerir la idea de un viatge, d' una ausencia penosa, de quelcom de inevitable y desconsolador. Pobre mareta meua! Era ella la que marxava?... Y ahont?... Aquell cap gris tant estimat, ¿havia d' apartarse del escalf dels meus peus?... Y perqué separar-me?... Perqué?... Y mentres pesadament anava donant voltas á aquestas questions en la meua imaginació, notí que 'ns atansavam á una planura blavosa y embayrada. Y la mare apretá 'l pas y jo també.

No se per quins camins hi entrarem, pero lo cert es que al cap de no gayre estona eram al mij de la planura y al devant d'

d' ella 's podia despendre. Lo contingut de la mateixa y la manera d' expressarse nos feren comprendre que, més que per voluntat fou per impesició d' una autoritat eclesiástica local, que havia calificat aytal publicació de perversa y desmoralisadora.

Nosaltres que durant los onze anys de sa publicació varem llegir ab molt gust aquell setmanari, may hi varem notar ni la més petita immoralitat, ni la més petita tendència contra la religió catòlica y sanas costums; molt al contrari, l' haviam trobat sempre dintre 'l nobilíssim lema de Deu y Patria. Com ademés nos honrém ab la coneixensa personal y moral de sos redactors, nos sorprengué la suspensió de *l' Olotí* y la despedida á sos llegidors per medi de la mentada fulla.

Atesas, donchs, las rahons esposadas en la mateixa, de certs antecedents que han arribat á nostre coneixement y de lo que nosaltres varem llegirhi entre ratillas, sospitem que la aytal publicació no deu la seva suspensió á rahons fonamentadas, sino á capciositats y tal vegada á fins ben distints de lo que s' ha volgut donar á comprendre.

Coneixent, com hem dit avans, las conviccions y tendencias de sos redactors, creguerem sempre que aytal suspensió seria de poca durada; pero veyent que continúa y no sabent que hi hagi esperansa de que cessi, no podém menos de preguntar á tots y á cada un de nostres amichs: ¿Es que haveu perdut la fé en los principis que defensavau? ¿Es que verament creyeu que era immoral la vostra publicació?

¿Es que 's vol ab la desaparició del vostre periódich protegir alguna altra publicació local? Es que obeheix á una capritxada la desaparició del *Olotí*?

¿Es per fi que alguna autoritat superior eclesiástica ha confirmat l' anatema de la local?

Esperém que nostres amichs y companys nos donarán explicacions respecte d' eixos extréms.»

—A Santiponce, ahont hi hagué l' antiga *Itálica*, prop de Sevilla, s' ha fet un trobo important de barres d' or y plata y monedes antigues. S' ha descobert també un preciós mosaich romá, y en altre indret quatre sepultures ab les caleveres dintre. Los individus de la Comissió de monuments de Sevilla que visitaren lo lloch de la troballa y examinaren les antiguitats descobertes, son d' opinió que les sepultures pertanyen á la época wisigótica per haverse descobert prop d' elles nombrosos fragments arquitectònics y trossos d' una tomba de marbre blanc d' estil llatí-bizantí.

—Ab lo títol de «Jovenut Catalanista» y composta en sa major part de joverets de pochs anys, s' ha constituït en la nostra ciutat una agrupació quina Junta Directiva forman los senyors següents: President, Rafel Ramis; Vice-president, Anton Murtra; Tresorer, Gaspar Durán; Secretari, Jaume Olmeda; Vice-secretari, Agustí Riera; Bibliotecari, Manel Ginés, y Vocal, Joan Mató. Com no 'ls hi fatla entussiasme, los hi desitjem molts anys de vida.

—En una carta de Olot llegim que, á conseqüencia probablement de les abundants plujes del mes de Janer y després d' elles, quedaren en l' anomenat bosch de tosca unes deus abundantíssimes, durant deu ó dotze dies y surtint en algun indret l' aygua ab forsa y perpendicularment en quantitats fabulosas. També s' ha observat qu' ara, un més després de les plujes, han comensat á afluir noves deus, en lloch ahont no hi ha memoria d' haverse- hi vist may, com son en un camp propietat de la familia Vayreda, en un altre conegut per «La Fábrega»; y en un single sobre 'l riu, prop de la fabrica de la electricitat.

—Ha mort á Barcelona lo jove arquitecte D. Francesch Rongent y Pedrosa, que s' havia distingit per les seves publicacions, especialment per la relativa al estudi arquitectònic de la catedral d' aquella ciutat. Deu lo tinga al Cel.

—En l' Academia de Jurisprudencia y legislació de Barcelona comensarán lo dia 28 d' aquest mes y continuarán los dilluns de cada setmana, una serie de conferencies de Dret civil catalá. Végis per la llista de temas y conferencians la importancia que tindrán aquellas; de las quinas dos tant sols se ferán en castellá y las demés en nostre parla:

D. Joan J. Permanyer.—*Noció històrica del Dret de Catalunya.*

D. Antoni M.ª Borrell y Soler.—*Consideracions generals sobre las reformas del Dret Catalá.*

D. Joan de Deu Trias y Giró.—*Dret interregional d' Espanya.*

D. Guiliém A. Tell y Lafont.—*Organisme de las tutelas.*

D. Joan Garriga y Massó.—*Patria potestat.*

D. Lluis Duran y Ventosa.—*Capacitat jurídica de la dona casada.*

D. Ramon de Abadal.—*Característica de la propietat catalana.*

D. Ricart Permanyer.—*Enfiteusis.*

D. Narcis Pla y Daniel.—*Exámen crítico de los laudemes en Cataluña.*

D. Narcis Verdager y Callis.—*Prescripciones.*

D. Joan Mon y Bascós.—*Jurament promissori.*

D. Joseph Torras y Sampol.—*Esprit dels capitols matrimoniales.*

D. Frederich de Puig Samper.—*Senyora y moajra.*

D. Guiliém M.ª de Brocá.—*Antecedentes históricos de la legítima en Cataluña y si con arreglo á ellos debe ser reformada la cuota legítima.*

D. Enrich Prat de la Riba.—*Fideicomisos.*

D. Joaquín Giralt Verdager.—*Successió ab intestat.*

una estació y d' una via de ferrocarril que 's perdía al lluny de lluny... En aquell mateix moment arribava 'l tren fent frontollar la terra. Allavoras l' mare m' abressá tota tremolosa y, soptadament deslligantse de mos brassos, d' una correguda se precipitá á dintre d' un vagó. Jo vulguí entrarhi darrera de ella, pero 'm mirá ab terror y, tancant la portella d' una rabalada, me va cridar: «No, no!...» Restí esglayat... Lo tren se posá en marxa, anaren desfilant 'ls vagons devant meu y ovirí darrera de llurs finestrals unas figuras encarceradas, unas caras pàlidas, uns ulls envidriats... Després... tot soletat... Vaig sentir una gota de gebra que rodolava al llarch de ma espinada y m' assaltá la idea de la mort.

Aquesta idea clara, esborronadora m' despertá. Tot aixó no havia sigut més que un somni; pero m' havia impresionat tant que m' afanyí á anármen Jel mas ahont l' havia tingut. Vaig tornar, donchs, á casa y (molts creuran que ho dich per produhir un efecte artístich, mes no es aixís) trobí á la mare malalta y la vegí finar al cap de pochs dias. Lo somni havia sigut una sugestió, un avis misteriós?... No ho sé; pero estich convensut de que avny, com en temps de Hamlet, los cels y la terra amagan moltes cosas á la miopia del sabís.

J. RUYRA.

GADENETA D' AMOR

I

M' estimas com á germá;
que me 'n diu aquest mot de ditxa:
té creus tu que vull res més?
¡Ah! no ho cregas, no, m' aymia.
Ja me 'n tinch per ben felis,
mentre ab altre no 't marides;
y si meua no vols ser,
t' aniré cantant follías
plenas d' amor de germá
fins que s' acabi ma vida.

II

Quan veig dos enamorats
que á la orella baix se parlan,
y plenes de dolça mel
surten las sevas paraulas.
m' entre neguit de ptorar,
puig eixa ditxa envejada
no tinch perque mon amor
tant sols me vol ser germana.

III

No 't rigas de món amor,
de las trobas que jo 't canto;
puig lo cor tinch plé de dol
pels desdenys que tu li llansas.
Ja sé que per ablanarte
no hi valen los prechs y llágrimas
y que en vá son tots los meus
y en vá mas tristas tonadas.

Anton Busquets y Punset.

SECCIÓ COMERCIAL.

Mercat de Girona del dia 19 de Febrer

Especies.	Mesures.	Pessetes
Blat.	QUARTERA DE 80 LITRES.	19'50
Mestall.	»	18'00
Ordi.	»	9'50
Segol.	»	00'
Cívada.	»	9'
Besses.	»	14'
Mill.	»	16'00
Panis.	»	0'
Blat de moro.	»	14'00
Llobins.	»	9'
Fabes.	»	14'00
Fabó.	»	14'00
Fassols.	»	25'
Monjetes.	»	30'
Ous.	Dotzena.	0'90

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Diumenge, 20.—S. Sabot b.
Dilluns, 21.—S. Verulo p.
Dimars, 22.—S. Lo Cal de S. Pere.
Dimecres, 23.—St. Pere b.
Dijous, 24.—St. Matias ap.
Divendres, 25.—S. Sebastia.
Disapte 26.—St. Mansueto cfs.

QUARANTA HORES.

Avay se troban en la Capella de la Puríssima Sauch

Establiment tipogràfic de Manel Llach.
Ferreria Vellal—Girona.

SECCIO D' ANUNCIS

SORTIDAS DELS TRENS

LÍNEA DE TARRAGONA Á BARCELONA Y FRANSA

De Gerona á Barcelona		De Gerona á Port-Bou	
	Mati	Tarde	
Corréu.	6'48		Omnibus.
Cárrega.	10'37		Cárrega.
Omnibus.		3	Mixte.
Rápit.		5'09	Correu.

Los trens correus y ómnibus portan cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª, el de cárrega de 2.ª y el rápit de 1.ª y 2.^a

Lo tren ómnibus porta cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª el de cárrega y mixte de 2.ª y 3.ª y el correu de 1.ª y 2.^a

LÍNEA DE SAN FELIU DE GUIXOLS Á GERONA

De Gerona á San Feliu		De San Feliu á Gerona	
	Mati	Tarde	
Tren de banyistes (Juriol y Agost).	5'09		Correu.
Correu.	8'54		Mixte.
Mixte.	11'44		Correu.
Mixte.		3'22	Mixte.
Correu.		5'35	Tren de banyistas (Juriol y Agost).

Tots los trens portan cotxes de 1.ª y 2.ª classe.

LÍNEA DE OLOT Á GERONA

De Salt (Gerona) á Amer		De Amer á Salt (Gerona)	
	Mati	Tarde	
Núm. 2.	9'40		Núm. 1.
Núm. 4.		3	Núm. 3.
Núm. 6.		6	Núm. 5.

Tots los trens portan cotxes per ara de 2.ª y 3.ª classes

ORDINACIONS

Pera Banyolas á las 9 y 11 mati (correu) y á las 2, 4 y 6 de la tarde. (Fonda del Centre y casa Jendreta)

Pera Cassá de la Selva cada mitja hora (Pont de Pedra)

Pera Olot á las 11 mati (correu) y á las 6 de la tarde. (Fonda del Centre)

Pera La Bisbal á la 1 de la tarde. (Hostal de la Rossa voltas d' en Rosés)

Pera Anglés, La Sella y Amer á las 10 mati (correu) Hosta de Miquel Boix. (Plassa del Gra)

Pera Salt tot lo mati fins á las 6 de la tarde. (Pont de Pedra)

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU
DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA"

Redacció y Administració. Cort-Real, umn. 7, 1

PREUS DE SUSCRIPCIO.

Gerona. 1 pesseta trimestre
Estranger. 1'50 pessetas trimestre
Fora. 1'25 id. id.
Un número sol. 0'40 id.

CORREUS

ENTRADAS

Madrid.	8'48	mati.
Barcelona.	8'48	m.
França.	7'00	m. y 3'19 tarde
Puigcerdá y Ripoll.	5'30	m.
Olot y sa línea.	5'30	
Sant Feliu de Guixols.	7'00	m. y 6 tarde
Amer y sa línea.	6'30	m.
Sant Aniol y sa línea.	7'00	m.
Estanyol y sa línea.	7'00	m.

SORTIDAS

3'19	tarde
7'00	mati
8'48	m. y 8'00 nit.
11'00	m.
11'00	m.
9'00	m. y 6'00 tarde
10'00	m.
10'00	m.
10'00	m.

BACNH VITALICI DE ESPANYA

LA PREVISIÓN

BANCH VITALICI DE CATALUNYA
Companyas de segurs sobre la vida reunidas
Carrer Ample, núm. 64
BARCELONA

CAPITAL SOCIAL

45.000.000 DE PESSETES

Reservas en 31 Desembre de 1896. 9.235,908'05 pssetes
Capitals assegurats desde la fundació
de las C.^{as} fins al 30 Juny 1897. 195.906,957'44
Pagat per sinistres, pólissas venudas
y altres comptes fins igual data. . 49.691,707'02

Delegat general en la Provincia

Joseph Codercn y Bacó
Representant en la Capital

Anicet Palahi
Agents en la mateixa

Toribi Corominas.—Narcis Boadas

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Aygua Minóxima vegetal pera tenyir lo cabell. No te ni val en lo mon, perquè á més de sos efectes marevellosos, no tanca ni perjudica la pell en lo més mínim.
Aquest assombrós y sorprenent específich. se usa en dita perruqueria.

5, CARRER DE L' ARGENTERIA 5.—ENTRESOL.

GERONA

Son tinturas superiors
las que en Máximo fabrica:
tenyintse ab ellas, senyors
un vell, troba sense esforços
dona jove, gaspa y rica.

TINTURA ABISSINIA INSTANTANEA

LA PREVISIÓN ESPANYOLA

Companyia de segurs contra incendis á prima fixa

Fundada l' any 1883

Capital: 2.000.000 de Pessetas

DOMICILI SOCIAL: ORFILA, 9. SEVILLA

Sub-direcció Regional: Plassa del Carril, 6, 2.^{on} Gerona

Sub-director Regional: D. ANGEL TREMOLS Y PELL

Sinistres pagats: Rs. 3.524.286'92